

Український державний університет залізничного транспорту

Затверджено
на засіданні кафедри економіки та
управління виробничим і комерційним
бізнесом
прот. №1 від 12 вересня 2022 р.

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ

ПЛАНУВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

II семестр 2022-2023 навчального року

освітній рівень перший (бакалавр)
галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки
спеціальність 051 Економіка
освітня програма: - Економіка підприємства (ЕП)

Час та аудиторія проведення занять: Згідно розкладу - <http://rasp.kart.edu.ua/>

Команда викладачів:

Лектор: Юсупова Тетяна Меркуріївна

Контакти : usypova_tm@kart.edu.ua

Години прийому та консультацій: 12.30-14.00 вівторок

Харків-2022

СИЛАБУС

ПЛАНУВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Команда викладачів:

Лектор: Юсупова Тетяна Меркуріївна

Контакти : usypova_tm@kart.edu.ua

Години прийому та консультацій: 12.30-14.00 вівторок

Створення нових проєктів, організація будь – якого суб'єкта підприємництва передбачає попереднє економічне обґрунтування їх доцільності, наступне планування витрат, потрібних на їх здійснення, та очікування кінцевих результатів.

Кожне підприємство, починаючи свою діяльність, зобов'язано чітко представляти потребу на перспективу у фінансових, трудових і інтелектуальних ресурсах, джерела їхнього одержання, а також точно розраховувати ефективність використання наявних засобів у

процесі своєї роботи. У ринковій економіці підприємці не можуть домогтися стабільного успіху, якщо не будуть чітко й ефективно планувати свою діяльність, постійно збирати й акумулювати інформацію як про стан цільових ринків, положенні на них конкурентів, так і про власні перспективи і можливості.

Суть планування проявляється в конкретизації цілей розвитку всього підприємства та кожного підрозділу окремо на певний період; визначенні господарських завдань, засобів їх досягнення, термінів та послідовності реалізації; виявлення матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, які необхідні для вирішення поставлених завдань.

У процесі планування вирішується багато завдань, основними серед яких є повне і ефективне використання всіх ресурсів організації; комплексне, якісне і швидке вирішення різноманітних завдань управління; завчасне визначення місця та причин відхилень значень характеристик об'єкта від заданих. Практично вся система господарського управління і регулювання виробництва базується на методах планування. Завершення одного етапу роботи є початком наступного етапу. Пов'язати всі етапи без допомоги планування неможливо.

Процес планування дозволяє уявити весь комплекс майбутніх операцій підприємницької діяльності і запобігти небажаних результатів. Особливо важливе планування в комерційній діяльності, де потрібні як передбачення на довгострокову перспективу, так і ґрунтовні попередні дослідження, що передують плануванню. При виході на ринок підприємець повинен реально уявляти можливі результати своєї діяльності, критично оцінювати свої можливості, правильно розділити цілі за часом, навчитися ефективно використовувати ресурси, оволодіти сучасними інструментами підприємництва. Адже прибуток може бути одержаним не відразу, а витрати будуть із самого початку.

Планування - це процес перетворення цілей підприємства в прогнози та плани, процес визначення пріоритетів, засобів та методів їх досягнення.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
4. Навики використання інформаційних та комунікаційних технологій
5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
6. Здатність до креативного та критичного мислення
7. Здатність приймати обґрунтовані рішення
8. Здатність виявляти закономірності функціонування сучасної економіки на мікро- та макрорівні.
9. Здатність використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.
10. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.
11. Здатність застосовувати комп'ютерні технології обробки даних для вирішення економічних завдань, здійснення аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.
12. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері регулювання економічних та соціально-трудоуних відносин.
13. Навички використання сучасних джерел економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

14. Здатність використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування економічних рішень.
15. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.
16. Здатність проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, стану функціональних підсистем підприємств, організацій та установ.
17. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах у межах спеціальності.

Чому ви маєте обрати цей курс?

Курс «Планування та контроль на підприємстві» відноситься до блоку професійної підготовки бакалаврів зі спеціальностей 051 «Економіка» освітніх програм «Економіка підприємства» і «Економічна безпека підприємства» та 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітніх програм «Підприємництво» і «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» та є одним з опорних курсів за фахом, ефективне засвоєння якого забезпечує розуміння як наступних курсів спеціальностей за структурно-логічною схемою «Планування та контроль на підприємстві - Технологія машинобудівних підприємств - Організація виробництва – Економіка підприємства – Економіка праці та соціально-трудові відносини – Економічний аналіз – Економіка та організація інноваційної діяльності – Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків», так і достатні компетенції для виконання професійної діяльності в умовах діючого виробництва на підприємстві. Реалізація цієї задачі висуває відповідні вимоги до підготовки навчально-методичного забезпечення курсу, серед яких основними є: відповідність змісту освітньо-професійній програмі стандарту вищої освіти, простота засвоєння та зрозумілість матеріалу, логіка побудови змісту, можливість самостійно набути необхідні компетенції для їх реалізації у практичній діяльності.

Організація навчання

Цей курс, який вивчається з листопада по грудень, дає студентам розробити систему заходів, які передбачають цілі, зміст, збалансовану взаємодію ресурсів та їхній обсяг, методи і строки виконання робіт для виробництва і реалізації продукції або надання послуг. Що таким чином дає змогу підприємству оцінити реальність досягнення поставлених цілей, визначити, що допомагає, а що заважає їх досягти. Кількість кредитів ECTS – 5.

Курс складається з однієї лекції на тиждень і одного практичного заняття на тиждень. Він супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні завдання протягом обговорень в аудиторії.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, презентації, завдання та правила оцінювання курсу)

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції.

Приклади питань для обговорення доступні на слайдах відповідних презентацій. Ось деякі з них:

- 1) Чи може підприємець випускати продукцію без плану по собівартості та чому?
- 2) Як відбувається планування збуту продукції в умовах постійної зміни ринкового середовища.
- 3) Здатність до творчості як характеристика сучасного економіста - плановика. 4) Чим пояснюються потреби вітчизняних підприємств у бізнес-плануванні.

Лекції та практичні заняття

Список основних лекцій курсу наведений нижче. Пильнуйте за змінами у розкладі.

Тижень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
1	2	Лекція 1. Сутність планування і особливості його здійснення на підприємстві	2	ПР 1. Розрахунок плану виробництва продукції
2	2	Лекція 2. Процес планування і вибір рішень в умовах ринкової економіки Система планів підприємства	2	ПР 2. Розрахунок потреби в основних та допоміжних матеріалах
3	2	Лекція 3. Маркетингові дослідження, планування збуту та контролю продукції	2	ПР 3. Трудомісткість виробничої програми та нормована заробітна плата
4	2	Лекція 4. Виробництво продукції	2	ПР 4. Розрахунок балансу робочого часу
5	2	Лекція 5. Оперативно-календарне планування і контроль	2	ПР 5. Розрахунок ФОП основних робітників
6	2	Лекція 6. Матеріально-технічне забезпечення виробництва	2	ПР 6. Чисельність та ФОП допоміжних робітників
7	2	Лекція 7. Забезпечення операційної діяльності виробничою потужністю	2	ПР 7. Штатний розклад керівників, спеціалістів, МОП
Модульний контроль знань				
8	2	Лекція 8. Персонал і оплата праці	2	ПР 8. Розрахунок вартості обладнання та встановлення потужності двигунів
9	2	Лекція 9. Виробнича інфраструктура	2	ПР 9. Кошторис витрат на утримання і експлуатацію обладнання
10	2	Лекція 10. Витрати виробництва	2	ПР 10. Кошторис цехових витрат

11	2	Лекція 11. Витрати виробництва	2	ПР 11. Зведений кошторис витрат на виробництво продукції
12	2	Лекція 12. Фінансове планування і контроль на підприємстві	2	ПР 12. Калькуляція собівартості допоміжних матеріалів
13	2	Лекція 13. Планування і контроль оновлення продукції	2	ПР 13. Калькуляція собівартості виробів
14	2	Лекція 14. Організаційно – технічний розвиток	2	ПР 14. Калькуляція собівартості продукції. Розрахунок прибутку підприємства
15	2	Лекція 15. Бізнес-планування	2	ПР 15. Розрахунок внутрішньозаводської планової ціни
Модульний контроль знань				
Іспит с дисципліни				

Правила оцінювання

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Завдання на самостійну роботу:

В якості індивідуальних завдань передбачено розв'язання студентами підприємницької ситуації за індивідуальними завданнями, що охоплює декілька найбільш важливих тем. Пропонується обрати один з 7 варіантів ситуацій для розв'язання впродовж семестру. За вчасне та вірне виконання завдання нараховується **20 балів до поточного модульного контролю**. За вчасне та частково вірне виконання – від 15 до 25 балів. За невиконане завдання бали не нараховуються. Перебіг поточного виконання завдання та питання для обговорення надсилаються на e-mail викладача або перевіряються ним особисто.

Теми для розв'язання підприємницької ситуації.

1. **Формування номенклатури продукції**
2. **Планування обсягу продажу продукції**
3. **Планування ресурсозабезпечення**
4. **Узгодження плану виробництва продукції з виробничою потужністю підприємства**
5. **Обґрунтування цехової собівартості виробу**
6. **Оптимізація номенклатури продукції підрозділу фірми**
7. **Фінансове планування**

Відвідування лекцій:

Бали за цю складову нараховуються взагалі, якщо студент не відвідував більш 50% лекційних занять у модулі без поважних причин. За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал. **Максимальна сума становить 15 балів.**

Ступінь залученості:

Мета участі в курсі – залучити вас до дискусії, розширити можливості навчання для себе та своїх однолітків та дати вам ще один спосіб перевірити свої погляди на питання планування діяльності підприємств. Участь буде оцінюватися на основі кількості та вірності ваших відповідей. Питання, хоча й заохочуються, однак не оцінюються в цьому блоці. Ми намагаємося надати всім студентам рівні та справедливі можливості для підвищення власною залученості. **Максимальна сума становить 10 балів.**

Практичні заняття:

Оцінюються за відвідуваннями (до 3 балів), ступенем залученості (до 7 балів) та стислою презентацією виконаного завдання (до 5 балів). Ступінь залученості визначається участю у роботі дискусійного клубу з питань планування діяльності підприємств. **Максимальна сума становить 15 балів.**

Модульне тестування:

Оцінюються за вірними відповідями на тестові модульні питання (20 питань в тесті, кожна вірна відповідь оцінюється в 2 бали). **Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.**

Іспит:

Студент складає іспит за результатами модульного контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів тестування). Якщо студент не погоджується із

запропонованими балами він може підвищити їх при складанні іспиту, відповівши на питання викладача (Додаток 1).

Програмні результати навчання

1. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.
2. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.
3. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.
4. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.
5. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності
6. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань в сфері економіки підприємства та змістовно інтерпретувати отримані результати
7. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники діяльності підприємства.
8. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.
9. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні
10. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків для забезпечення ефективного розвитку підприємства.
11. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.
12. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

Команда викладачів:

Юсупова Тетяна Меркуріївна ([http://kart.edu.ua kafedra-eyvkb-ua/kolectuv-kafedru-evvkb-ua](http://kart.edu.ua/kafedra-eyvkb-ua/kolectuv-kafedru-evvkb-ua)) – лектор з питань планування діяльності підприємств в УкрДУЗТ. Напрямки наукової діяльності: інноваційний розвиток підприємств залізничного транспорту; шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств; розробка заходів що до зменшення витрат на підприємствах різних форм власності.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням:

<http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>

Додаток 1

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ З ДИСЦИПЛІНИ ПЛАНУВАННЯ І КОНТРОЛЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1. На якій основі відбувається планування фонду заробітної плати спеціалістів і службовців.
2. Від чого залежить трудомісткість ремонтних робіт
3. Що є об'єктом калькулювання
4. З чого складається кошторис витрат на виробництво продукції
5. Що таке касовий план у фінансовому плануванні
6. Що розуміють під плануванням діяльності підприємства
7. Як плани поділяються за об'єктами господарювання
8. На основі чого плануються обсяги збуту продукції широкого вжитку
9. Що таке асортимент продукції:
10. На який період часу розробляється оперативно - календарний план
11. Як визначається потреба в матеріалі для виконання виробничої програми в багато номенклатурному виробництві
12. Що таке виробнича потужність промислового підприємства
13. Які показники включає планування праці та заробітної плати
14. Що називається виробничою інфраструктура підприємства
15. За способом обчислення у розрахунку на одиницю продукції як поділяють витрати
16. Що таке фінансове планування
17. Що знаходиться в основі планування виробництва оновлення нової продукції
18. Яка складова плану організаційно-технічного розвитку
19. Що таке бізнес-план

20. Які витрати відносять до змінних 21. Що є об'єктом науки планування є:
22. Залежно від терміну, на який розробляється план, які існують види планів підприємства
23. Яка фаза життєвого циклу продукту може забезпечити отримання стабільного прибутку підприємству
24. Що входить в поняття номенклатура продукції підприємства
25. Що таке ритмічне виробництво
26. Як ведеться розрахунок потреби в матеріально – технічних та енергетичних ресурсах
27. Назвіть існуючі види потужності підприємства
28. Як визначається планова чисельність основних робітників
29. Що містить загальна структура підприємства
30. Назвіть витрати, що залежать від обсягу виробництва
31. Основні шляхи скорочення норм виробничих запасів матеріальних ресурсів
32. У планових розрахунках для обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю використовується який вид потужності:
33. Яка із основних форм заробітної плати є економічно найвигіднішою
34. До основних цехів підприємства належать
35. Вкажіть витрати, що не залежать від обсягу виробництва
36. До допоміжних цехів підприємства належать:
37. Які витрати належать до умовно-постійних:
38. Що є основними показниками фінансового плану підприємства
39. Що включає планування капітальних вкладень на підприємстві
40. Плановий фонд заробітної плати - це
41. Які дані необхідні для розрахунку планового фонду тарифної заробітної плати робітників-погодинників
42. Що являється енергетичним балансом підприємства
43. Важливий фактор, який впливає на собівартість одиниці продукції
44. Що визначає перспективну платоспроможність підприємства
45. Яка вихідною інформація для розробки бізнес-плану
46. Встановлений державою розмір плати за просту, некваліфіковану працю, нижче якого не може здійснюватися оплата праці, називається...
47. З якою метою на підприємстві розробляють схеми вантажопотоків?
48. Як складається калькулювання собівартості продукції
49. На який період складається поточний фінансовий план
50. За допомогою яких показників продуктивність праці на підприємстві планується продуктивність праці